

طبقه‌بندی مورفومتریک خندق‌ها و عوامل مؤثر بر تشکیل و تکامل آن در موزه رباط‌ترک

سمیه خلجی^{۲۶*}، محمد مهدی حسین زاده^{۲۷}، کاظم نصرتی^{۲۸}

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده علوم زمین دانشگاه شهید بهشتی

استادیار گروه جغرافیای طبیعی دانشگاه شهید بهشتی ۲.

۳. استادیار گروه جغرافیای طبیعی دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

فرسایش خندق از جمله انواع فرسایش آبی و تشدید شونده است که رخداد و گسترش آن موجب تغییرات بارز در منظر زمین و پسرقت اراضی و تخریب محیط زیست می‌شود. در این پژوهش حوضه آبخیز رباط‌ترک از نظر پتانسیل گسترش خندق بررسی شده است. تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS صورت گرفت. برای طبقه بندی خندق‌ها از روش تحلیل خوشه‌ای استفاده شد. برای این منظور خندق‌ها بر مبنای خصوصیات مورفومتریک (عرض، عمق و نسبت عرض به عمق) خندق‌ها خوشه‌بندی شدند که سه خوشه استخراج شد. تحلیل واریانس یک‌طرفه با توجه به خوشه بندی خندق‌ها و خصوصیات فیزیکی و شیمیایی خاک انجام شد که نتایج این تجزیه نشان داد فقط خصوصیات فیزیکی خاک از جمله سیلت و ماسه مقطع میانی و خروجی به ترتیب دارای اختلاف معنی‌دار ($F=8/29$, $P=0/14$)، ($F=4/99$, $P=0/45$)، ($F=17/42$, $P=0/02$)، ($P=0/01$)، ($F=24/53$) با توزیع خندق‌ها و مورفومتری‌شان است. تجزیه تحلیل آماری با استفاده از روش گام به گام اقدام به تعیین مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مورفومتری خندق‌ها به کمک رگرسیون چند متغیره شناسایی شدند. مدل‌های رگرسیونی به دست آمده نشان دادند که در گسترش عمق و عرض خروجی خندق‌ها شاخص‌های مقادیر رس و ماسه دهانه خروجی بیشترین نقش را در گسترش مورفومتری خندق‌ها داشتند.

کلیدواژه: تحلیل خوشه‌ای، تحلیل ماتریس یک‌راهه، خندق، حوضه آبخیز رباط‌ترک

۱.مقدمه

یکی از مهم ترین انواع فرسایش آبی، فرسایش خندق است که موجب بروز آسیب ها و زیان های زیادی می شود. هم‌چنین هدر رفت خاک چندین برابر بیشتر از فرسایش سطحی و شیاری است، که پیامد آن پرشدن مخازن سدها، کاهش ظرفیت انتقال

* ۱. ارائه دهنده